

Birgitta Forsberg: Viktigt att fälla ekobrottslingar

Publicerad 2015-12-21
Krönika.

Ekobrottsmyndigheten har lyckats få fällande domar i alla insidermål i år. Det är viktigt för svenskers tilltro till rättssamhället och för investerares förtroende för marknaderna.

När de prydligt klädda männen i den så kallade Insiderringen år 2010 ställde sig framför skranket och lade ut texten blev de frikända från att ha handlat med aktier på insiderinformation. De så kallade Cevianmannen, Nordeamannen, Carnegiemannen, Morgan Stanley-mannen, Luxemburgmannen och Pokerproffset hade tigit sig igenom stora delar av förundersökningen, men i rätten var de synnerligen värtaliga. De fälldes inte ens för skattebrott eftersom de som var aktuella för det hade fått skattetillägg och inte kunde dubbelbestraffas.

Fallet var en nesa för Ekobrottsmyndigheten som hade lagt ner stora resurser på att avslöja ringen och hade timtals av inspelade telefonsamtal som bevis. Att Nordeamannens hustru kastade ut hans hemliga mobiltelefon genom fönstret när polisen kom till villan på Lidingö och att det fanns nästan en halv miljon i kontanter gömda i en bilbarnstol där hade ingen betydelse. Inte heller att Cevianmannen hade 3 miljoner i kontanter på sitt arbetsrum.

Givetvis ska ingen oskyldig dömas. Räcker inte bevisen så gör de inte. Men åren 2010 och 2011 åtalades inte ens någon för insiderbrott. Det är allvarligt.

För det första kan det skada svenskars tilltro till rättssamhället. Om den som stjälar en jacka på Stadium blir fälld, medan den som bollar med många miljoner och kör hem kontanter i bil från Schweiz (som Cevianmannen och Nordeamannen gjorde) går fri kan gemene mans slutsats bli att eliten har en egen spelplan. Det kan få andra att strunta i lagar och då riskerar det fundament samhället vilar på att erodera.

För det andra kan det skada investerarens förtroende för de svenska värdepappersmarknaderna. Om det blir så mycket fiffel och båg att investerare inte kan lita på kurser och volymer kan de vända sig någon annanstans. Då minskar likviditeten här, vilket innebär att företagen inte får lika stor tillgång till kapital för att utvecklas och anställa. Det kan leda till ökad arbetslöshet och minskade skatteintäkter, vilket i sin tur påverkar samhället.

Mycket hänger alltså på Ekobrottsmyndigheten. Numera utreder åklagarna där på ett nytt sätt.

De använder oftare tvångsmedel som frihetsberövande och husrannsakan och slår dessutom till snabbare. De presenterar fallen mer renodlade och tydliga i rätten. De har vidareutbildat sig, bland annat genom att ta aktiemäklarlicens. Och de samarbetar tätare med Finansinspektionen och marknadsplatser. Dessutom har utfallen i EU-domstolen klargjort rättsläget för domstolarna.

Sedan den 1 januari 2010 har Ekobrottsmyndigheten en specialiserad Finansmarknadskammare som endast utreder misstänkta insiderbrott, otillbörlig marknadspåverkan (det vill säga marknadsmanipulation) och svindleri i noterade bolag. År 2014 vände utvecklingen och myndigheten fick tio fällande domar i insidermål, fem gånger så många som året innan. I år har alla sex insiderdomar fällt de åtalade.

Samtidigt håller finansdepartementet på att skriva en ny lag som, om den följer utredningens rekommendationer, skulle göra att Ekobrottsmyndigheten får ägna sig åt mer kvalificerat marknadsmissbruk medan Finansinspektionen får ta ringare brott. Dessutom väntas maxstraffet för marknadsmissbruk öka från fyra till sex år.

Men mindre nogräknade personer har också hittat nya möjligheter. En förundersökning på runt 2 000 sidor är nästan klar. Den gäller två personer som, enligt åklagaren Jan Leopoldson, har haussat noterade bolag på aktiechattar och på så vis drivit upp aktiekursen. När de sedan sålt aktierna har de tjänat flera miljoner, enligt Leopoldson. Vid ett tillfälle ska aktiekursen i ett av bolagen ha rusat 53 procent.

– Det här är ny mark. Det här handlar om gränserna för yttrandefrihet, säger Jan Leopoldson.

Rent allmänt efterlyser han ett handelsförbud. Dömda ekobrottslingar kan beläggas med näringsförbud, de får alltså inte driva företag under en viss tid. Men numera har flera av de dömda inga företag, utan handlar med värdepapper.

Rättsväsendet bör hänga med i utvecklingen. Rättssäkerhet är en viktig parameter. Både för gemene man och investerare.

Birgitta Forsberg birgitta.forsberg@dn.se